2. Unitatea prin forță, aplicabilă parțial la Carol cel Mare, dar mai ales la Hitler și Napoleon — cu toate deosebirile dintre ei — unitate care nu putea fi decît efemeră;

3. Unitatea în diversitate, forma cea mai complexă și, am adăuga noi, cea mai frecventă. Ea presupune existența unor state independente care recunosc unele interese comune; ea s-ar concretiza în predominarea unor principii ca echilibrul european, dreptul public european, dreptul naționalităților, balanța puterilor, principii care se impun pe rînd, cu unele intermitențe, din secolul al XVI-lea pînă în secolul al XX-lea.

4. Unitatea prin acord reciproc, idee întîlnită încă la pacifiștii din secolele XVI—XVIII dar mai ales la unii gînditori din secolele XIX—XX, după primul război mondial ea fiind împărtășită chiar de unii oameni de stat (Briand); să remarcăm însă că la aceștia din urmă, cu toate proiectele unor organisme continentale, Europa trebuia să rămînă compusă din state independente.

Fără a împărtăși unele concepții integraționiste ale autorului și regretînd lipsa unei bibliografii sistematice, subliniem în același timp că, prin bogăția informațiilor și prin multe din interpretările sale, lucrarea lui J. B. Duroselle se impune ca o realizare valoroasă, depășind cu mult scopul pe care și-l propune, acela de a contribui la „defrișarea" problemei.

V. Cristian

LOUIS C. D. JOOS: *Scurtă istorie a Africii negre*, Editura politică, București 1966, 470 p.

Cartea lui L. Joos „Scurtă istorie a Africii negre" publicată în traducere de Editura politică, este o sinteză a evoluției istorice a continentului negru începînd din cele mai vechi timpuri și pînă în zilele noastre.

Din conglomeratul de formațiuni statale, autorul a selectat pe cele mai reprezentative, oferindu-ne interesante date cu privire la formarea principalelor state africane; Etiopia, Mali, Congo și altele. În redarea evenimentelor autorul a urmărit în permanență ideea legăturilor care au existat întotdeauna între Africa și Europa, deși existau deosebiri între evoluțiile lor istorice.

Prima parte a cărții se încheie cu o succintă prezentare a politicii marilor state europene, Anglia și Franța în special, față de țările din Africa subliniind, totodată, consecințele negative ale acestei politici pentru dezvoltarea economică, socială și politică a acestor țări.

Partea a doua a lucrării este rezervată descrierii, în ordine strict cronologică, a evenimentelor istorice care au avut loc în secolele XVIII, XIX și XX. Cum era și firesc, evenimentele sînt tratate în legătură mai strînsă cu istoria Europei. În acest sens, autorul insistă în mod deosebit asupra contradicțiilor dintre țările dezvoltate ale Europei, asupra luptei duse de acestea pentru dominarea continentului negru. Sfîrșitul luptei duse de acestea pentru împărțirea Africii îl consideră a fi în anul 1907, an care în concepția autorului marchează începutul colonialismului modern. În continuare se prezintă un succint tablou al situației Africii negre sub regimul impus de străini, a condițiilor economice, sociale și politice a țărilor africane în preajma primului război mondial. Autorul se oprește apoi la analiza evenimentelor legate de primul război mondial, la consecințele războiului pentru continentul negru.

Ultima parte a lucrării este rezervată unei descrieri succinte a istoriei Africii în timpul și după cel de al doilea război mondial, a luptei pentru independență națională din această perioadă.

Prin datele interesante pe care le oferă lucrarea vine în sprijinul acelora care doresc să-și îmbogățească cunoștințele despre Africa neagră, constituind și o bună bază de plecare pentru cercetările viitoare.

A. Filimon